УКРАЇНА



ХАРКІВСЬКА МІСЬКА РАДА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

майдан Конституції, 7, м. Харків, 61200, тел. (057) 760-73-69, факс (057) 760-79-51
E-mail: kanc@city.kharkov.ua, сайт: www.city.kharkov.ua, код ЄДРПОУ 04059243

01.11.2019 № 8162/9-19
На №

Окружний адміністративний суд міста Києва
вулиця Болбочана Петра, 8, корпус 1,
м. Київ, 01051
E-mail: inbox@adm.ki.court.gov.ua
Контакт-центр: 0 800 501 492

Позивач: **Харківська міська рада**
ІКЮО в ЄДРПОУ: 04059243
Адреса: майдан Конституції, буд. 7,
м. Харків, 61200,
номер засобу зв'язку: 057 760 79 51
E-mail: dep_jurist@city.kharkov.ua

Представник позивача: **Прокоп'єв Костянтин Єфремович** – заступник директора Юридичного департаменту Харківської міської ради, що діє на підставі довіреності,
Адреса: м-н Конституції, 7, м. Харків, 61200,
номер засобу зв'язку: 057 760 74 20
E-mail: dep_jurist@city.kharkov.ua

Відповідач: **Український інститут національної пам'яті**
ІКЮО в ЄДРПОУ: 39389301
Адреса: вул. Липська, буд. 16, м. Київ, 01021,
номер засобу зв'язку: 044 299 04 64
E-mail: uinp@memory.gov.ua

Про визнання дій протиправними та зобов'язання утриматися від вчинення дій

ПОЗОВНА ЗАЯВА

1. Право Харківської міської ради звернутися до адміністративного суду.

Згідно із статтею 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Європейська хартія місцевого самоврядування, підписана від імені України 6 листопада 1996 року в м. Страсбурзі, яка була ратифікована Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 року № 452/97-ВР, в системі гарантування місцевого самоврядування має особливе значення. У Хартії закріплені правові, інституційні, адміністративні і фінансові гарантії місцевого самоврядування.

Важливою гарантією місцевого самоврядування є право на судовий захист.

Зокрема, статтею 11 Хартії визначено, що органи місцевого самоврядування мають право використовувати засоби правового захисту для забезпечення вільного здійснення своїх повноважень і поважання принципів місцевого самоврядування, які утілені в конституції чи національному законодавстві.

Відповідно до частини 4 статті 5 Кодексу адміністративного судочинства України (КАС) суб'єкти владних повноважень мають право звернутися до адміністративного суду виключно у випадках, визначених Конституцією та законами України.

Згідно із статтею 145 Конституції України права місцевого самоврядування захищаються в судовому порядку.

За територіальною громадою села, селища, міста на законодавчому рівні не закріплено статусу юридичної особи, відсутні правові підстави для державної реєстрації територіальної громади як юридичної особи, у тому числі як юридичної особи публічного права.

Статтею 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (Закон № 280/97-ВР) встановлено, що ради – представницькі органи місцевого самоврядування.

Сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами (частина 1 статті 10 Закону).

Відповідно до частини 4 статті 71 Закону № 280/97-ВР органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право звертатися до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад, повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Згідно з частиною 1 статті 5 цього Закону система місцевого самоврядування включає також сільську, селищну, міську раду.

Закон № 280/97-ВР, КАС, інші акти законодавства не містять прямої норми, відповідно до якої органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право звернутися до суду для визнання дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень

протиправними та зобов'язання утриматися від вчинення певних дій або зобов'язання вчинити певні дії.

На підставі статті 11 Європейської хартії місцевого самоврядування, статті 145 Конституції України, частини 1 статті 10, частини 4 статті 71 Закону № 280/97-ВР, статті 2 КАС, Ради – представницькі органи місцевого самоврядування, як юридичні особи публічного права, незважаючи на відсутність законодавчого врегулювання окремих питань реалізації ними права на судових захист, мають право використовувати такий засіб правового захисту як визнання у судовому порядку дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання утриматись від вчинення дій.

2. Предметна юрисдикція.

Згідно з пунктом 3 частини 1 статті 5 КАС кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання утриматися від вчинення певних дій.

Відповідно до пункту 3 частини 1 статті 19 КАС юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень.

Також у цій ситуації може бути застосований пункт 5 частини 1 статті 19 КАС, відповідно до якого юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах за зверненням суб'єкта владних повноважень у випадках, коли право звернення до суду для вирішення публічно-правового спору надано такому суб'єкту законом. Цей спір не підлягає розгляду в порядку іншого, ніж адміністративне, судочинства.

Відповідно до пункту 1 Положення про Український інститут національної пам'яті (Інститут), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 (Положення), Інститут є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури і який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу.

Інститут відповідно до покладених на нього завдань здійснює співробітництво з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, юридичними особами незалежно від форми власності щодо надання їм інформаційної та методичної допомоги у провадженні діяльності з формування у громадян України патріотизму і національної свідомості (підпункт 13 пункту 4 Положення).

Згідно з абзацом 1 пункту 6 статті 7 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 09.04.2015 № 317-VIII органам місцевого самоврядування у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом в установленому порядку перейменувати райони у містах, сквери, бульвари, вулиці, провулки, узвози, проїзди, проспекти, площі, майдани, набережні, мости, інші об'єкти топоніміки населених пунктів, а також інші

географічні об'єкти, назви яких містять символіку комуністичного тоталітарного режиму.

Абзацом 2 пункту 6 статті 7 Закону № 317-VIII встановлено, що у разі якщо протягом зазначеного в абзаці першому цього пункту строку міською радою в установленому цим Законом порядку не прийнято рішення про перейменування районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів чи інших об'єктів топоніміки населених пунктів, назви яких містять символіку комуністичного тоталітарного режиму, таке рішення у формі розпорядження приймається міським головою (або особою, яка відповідно до законодавства здійснює його повноваження) у тримісячний строк, що обчислюється з моменту закінчення строку, встановленого абзацом першим цього пункту.

Таке розпорядження приймається з урахуванням вимог, встановлених цим Законом, статтею 3 Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій», пропозицій громадськості, науковців та рекомендацій Українського інституту національної пам'яті.

Відповідно до абзацу 4 пункту 6 статті 7 Закону № 317-VIII у разі якщо протягом строку, зазначеного в абзаці другому цього пункту, міським головою (або особою, яка відповідно до законодавства здійснює його повноваження) в установленому цим Законом порядку не прийнято рішення у формі розпорядження про перейменування районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів чи інших об'єктів топоніміки населених пунктів, назви яких містять символіку комуністичного тоталітарного режиму, таке перейменування здійснюється розпорядженням голови відповідної обласної державної адміністрації (або особи, яка відповідно до законодавства здійснює його повноваження).

Голова обласної державної адміністрації (або особа, яка відповідно до законодавства здійснює його повноваження) зобов'язаний прийняти таке розпорядження у тримісячний строк, який обчислюється з моменту закінчення строку, визначеного абзацом другим цього пункту.

Таке розпорядження приймається з урахуванням вимог, встановлених цим Законом, статтею 3 Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій», пропозицій громадськості, науковців та рекомендацій Українського інституту національної пам'яті.

Отже, Інститут наділений повноваженнями щодо надання рекомендацій Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, обласним державним адміністраціям при реалізації ними Законів № 317-VIII, «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій» від 24.12.2012 № 4865-VI.

Вказаними законами, Положенням про Інститут, іншими законодавчими актами України не передбачено повноважень Інституту надавати рекомендації сільським, селищним, міським радам при реалізації ними положень Законів № 280/97-ВР, № 317-VIII, № 4865-VI, інших законодавчих актів України.

Позов спрямований на зобов'язання Інституту утриматися від втручання у законну діяльність Харківської міської ради, Харківського міського голови,

виконавчих органів та посадових осіб Харківської міської ради функцій і повноважень, визначених законом.

3. Інстанційна юрисдикція.

Відповідно до частини 1 статті 22 КАС місцеві адміністративні суди (місцеві загальні суди як адміністративні суди та окружні адміністративні суди) вирішують адміністративні справи як суди першої інстанції, крім випадків, визначених частинами другою-четвертою цієї статті.

4. Територіальна юрисдикція (підсудність).

Згідно з частиною 1 статті 27 КАС адміністративні справи з приводу оскарження нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, Національного банку України чи іншого суб'єкта владних повноважень, повноваження якого поширюються на всю територію України, крім випадків, визначених цим Кодексом, адміністративні справи з приводу оскарження рішень Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель та рішень у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, адміністративні справи за позовом Антимонопольного комітету України у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, адміністративні справи, відповідачем у яких є дипломатичне представництво чи консульська установа України, їх посадова чи службова особа, а також адміністративні справи про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії, про заборону (примусовий розпуск, ліквідацію) політичної партії вирішуються окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ.

Статтею 27, іншими нормами КАС чітко не визначено територіальну юрисдикцію (підсудність) адміністративних справ з приводу оскарження дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень – Кабінету Міністрів України, міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади. Це питання на законодавчому рівні не вирішено.

Враховуючи приписи Європейської хартії місцевого самоврядування, Конституції України, Закону № 280/97-ВР, якими гарантується право органів місцевого самоврядування на судовий захист, вважаємо, що адміністративні справи з приводу оскарження дій Кабінету Міністрів України, міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади вирішуються окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ.

Судова практика, яка склалася в Україні при розгляді адміністративних справ про визнання протиправним дій та бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії Кабінетну Міністрів України, Прем'єр-міністра України, міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, доводить, що адміністративні справи цієї категорії вирішуються Окружним адміністративним судом міста Києва.

Окружним адміністративним судом міста Києва розглянута і вирішена адміністративна справа № 640/7473/19 до Кабінету Міністрів України, Прем'єр-міністра України про визнання протиправними дій та бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії.

Також 15 жовтня 2019 року Окружним адміністративним судом міста Києва відкрито провадження у справі № 640/19562/19 за позовом Харківської міської ради до

Кабінету Міністрів України про визнання протиправною бездіяльності Кабінету Міністрів України щодо невиконання частини 1 статті 4 Закону України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років» від 9 квітня 2015 року № 315-VIII та зобов'язання затвердити Єдиний національний реєстр пам'яток Другої світової війни 1939-1945 років.

5. Протиправність дій Інституту полягає у наступньому.

По-перше. Пунктом 7 частини 1 статті 4 КАС визначено, що суб'єкт владних повноважень – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг.

Відповідно до пункту 1 Положення про Український інститут національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684, Інститут є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури і який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу.

Згідно з підпунктом 2 пункту 3 Положення основними завданнями Інституту є:

1) реалізація державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу;

2) подання Міністрові культури пропозицій щодо формування державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу та національної свідомості громадян з урахуванням багатонаціонального складу населення та регіональних відмінностей України, зокрема щодо: відновлення національної пам'яті Українського народу, недопущення використання символів тоталітарних режимів.

Законом не передбачені повноваження Інституту як центрального органу виконавчої влади самостійно здійснювати історичну, юридичну експертизи назв об'єктів топоніміки та вирішувати питання, пов'язані із недопущенням використання символів тоталітарних режимів, та вживати будь-яких заходів, спрямованих на недопущення використання символів тоталітарних режимів.

Інститут не має повноважень затверджувати список осіб, які підпадають під дію Закону № 317-VIII.

Законом Інститут не наділений повноваженнями надавати рекомендації сільським, селищним, міським радам при реалізації ними положень Законів № 280/97-ВР, № 317-VIII, № 4865-VI, інших законодавчих актів України. Законом не встановлений обов'язок сільських, селищних, міських рад при реалізації ними своїх повноважень керуватись висновками або рекомендаціями Інституту.

Інститут відповідно до підпункту 2 пункту 3 Положення має право подавати пропозиції щодо недопущення використання символів тоталітарних режимів лише Міністрові культури.

На час виникнення правовідносин не існували та на теперішній час не існують нормативно-правові акти, затверджені відповідним розпорядчим документом уповноваженого відповідно до закону суб`єкта нормотворення, які б встановлювали перелік топонімів, які підлягають перейменуванню на підставі Закону № 317-VIII.

По-друге. Розпорядженням Харківського міського голови від 02.06.2015 № 64 «Про створення робочої групи» утворено робочу групу з опрацювання питань, пов'язаних з виконанням Закону № 317-VIII та затверджено її персональний склад.

1) Листом Інституту від 30 липня 2015 року № 01/879 членам робочої групи Багалій О.Ю. та Черемському К.П. повідомлялось, що Положенням про Інститут здійснення юридичної експертизи назв об'єктів топоніміки не передбачено. Разом з тим Інститут готовий надати методологічну, інформаційну та консультативну допомогу у здійсненні заходів, пов'язаних із реалізацією Закону.

Лист Інституту містить перелік топонімів міста Харкова, які підлягають перейменуванню відповідно до Закону № 317-VIII. Топонім «проспект Маршала Жукова» не був включений до цього переліку. Лист не містить інформації про те, що ім'я Георгія Жукова, яким названий проспект в місті Харкові, відноситься до символіки комуністичного тоталітарного режиму.

Лист Інституту від 10 травня 2019 року № 897/07-09-09 до Харківської міської ради містить протилежні висновки щодо імені Георгія Жукова. У цьому листі зазначається, що присвоєння імені Георгія Жукова будь-якому об'єкту топоніміки міста Харкова або будь-якого населеного пункту на території України суперечитиме чинному законодавству. Лист містить неприпустимі для посадових осіб центрального органу виконавчої влади попередження про притягнення посадових осіб Харківської міської ради до кримінальної відповідальності.

2) 13 вересня 2019 року до Харківської міської ради надійшов лист Інституту від 10 вересня 2019 року № 1721/09.4-07-19 щодо прийнятого виконавчим комітетом Харківської міської ради рішення від 28 серпня 2019 року про встановлення меморіальної дошки почесному громадянину Харкова і Харківської області Юрію Шрамку. Інститут вважає встановлення меморіальної дошки на фасаді будинку, де жив Юрій Шрамко, порушенням чинного законодавства та пропонує Харківському міському голові вжити заходів для недопущення встановлення меморіальної дошки і вимагає повідомити Інститут про результати розгляду листа.

Лист Інституту містить неприпустимі попередження Харківському міському голові – головній посадовій особі півторамільйонної територіальної громади міста Харкова про кримінальну відповідальність за прийняття виконавчим комітетом міської ради рішення про встановлення меморіальної дошки.

3) Управлінням Служби безпеки України в Харківській області здійснюється досудове слідство у кримінальному провадженні № 22019220000000098 за фактом вчинення злочину, передбаченого частиною 1 статті 14, частиною 2 статті 436-1 Кримінального кодексу України (виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів).

15 травня 2019 року Харківському міському голові надійшов письмовий запит Управління Служби безпеки України в Харківській області № 70/6-4813 про надання письмової інформації та копій документів, пов'язаних з прийняттям Харківською міською радою рішення від 19.06.2019 № 1667/19 «Про розгляд електронної петиції».

Також від Управління Служби безпеки України в Харківській області надійшов письмовий запит від 27.05.2019 № 70/6-5065 та 13.06.2019 № 70/6-5529 про надання інформації та документів з вищезазначених питань.

У зв'язку з розслідуванням вказаного кримінального провадження Управлінням Служби безпеки України в Харківській області від виконавчих органів Харківської міської ради запитуються інформація і документи відносно виконавчих органів та посадових осіб міської ради.

Інститут подав до слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Харківській області письмовий висновок від 13 червня 2019 року № 1128/07-09-19 про те, що присвоєння будь-якому об'єкту права власності (об'єкту топоніміки) у місті Харкові імені Георгія Жукова суперечить вимогам закону.

4) Шевченківським відділом поліції ГУ Національної поліції в Харківській області здійснюється досудове слідство у кримінальному провадженні № 12019220480002383 від 19.06.2019 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 364 КК України (зловживання владою або службовим становищем), у зв'язку з чим запитується інформація про осіб, які здійснювали голосування за прийняття Харківською міською радою рішення від 19.06.2019 № 1667/19 «Про розгляд електронної петиції» та здійснюється доступ до документів.

5) Немишлянським відділом поліції ГУ Національної поліції в Харківській області здійснюється розгляд матеріалів ІТС ІПНП № 17830 від 15 серпня 2019 року за фактом звернення виконуючої обов'язки заступника голови Інституту Аліни Шлапак щодо нібито незаконних дій, пов'язаних зі встановленням 11 липня 2019 року у місті Харкові пам'ятника, присвяченого Георгію Жукову.

Зміст запиту начальника Немишлянського відділу поліції від 10 вересня 2019 року, який надійшов до Харківської міської ради, свідчить про те, що Інститут звернувся до поліції та вважає встановлення (відновлення) у місті Харкові пам'ятника, присвяченого Георгію Жукову, таким, що порушує чинне законодавство України. Інститут вважає, що встановлення пам'ятників або пам'ятних знаків, присвячених Георгію Жукову, на території України заборонено.

6) 05 липня 2019 року суддею Харківського окружного адміністративного суду Зінченко А.В. відкрито провадження у справі № 520/6491/19 за позовною заявою територіальної організації партії «Блок Петра Порошенка «Солідарність» до Харківської міської ради, третя особа Український інститут національної пам'яті про визнання протиправним та нечинним рішення Харківської міської ради 7 скликання від 19 червня 2019 року № 1667/19 «Про розгляд електронної петиції».

Як докази у справі позивачем до суду надана роздруківка з офіційного сайту Інституту – Список осіб, які підпадають під закон про декомунізацію. До цього списку включений Жуков Георгій Костянтинович, радянський воєначальник, маршал, Міністр оборони СРСР, член президії ЦК КПРС. Оригінал цього доказу знаходиться у загальному доступі на офіційному сайті Інституту.

Копію цього Списку представник Харківської міської ради додає до цієї позовної заяви як належний та допустимий доказ, оскільки вона отримана Харківською міською радою як відповідачем в адміністративній справі № 520/6491/19 разом з копією позовної заяви територіальної організації партії «Блок Петра Порошенка «Солідарність». На офіційному сайті Українського інституту національної пам'яті за посиланням http://www.memory.gov.ua/publication/spisok-osib-yaki-pidpadayut-pid-zakon-pro-dekomunizatsiyu розміщений список осіб, які підпадають під закон про декомунізацію.

7) 09 липня 2019 року суддею Харківського окружного адміністративного суду Бабаєвим А.І. відкрито провадження у справі № 520/6656/19 за позовною заявою Політичної партії «Демократична сокира» до Харківської міської ради, третя особа Український інститут національної пам'яті про визнання протиправним та нечинним рішення Харківської міської ради 7 скликання від 19 червня 2019 року № 1667/19 «Про розгляд електронної петиції».

Як докази у справі позивачем до суду надані:

- лист Інституту від 10.05.2019 № 897/07-09-09 Харківському міському голові про те, що присвоєння імені Георгія Жукова будь-якому об'єкту топоніміки міста Харкова або будь-якого населеного пункту на території України суперечитиме чинному законодавству;

- лист Інституту до слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Харківській області від 13 червня 2019 року № 1128/07-09-19, який містить висновок про те, що присвоєння будь-якому об'єкту права власності (об'єкту топоніміки) у місті Харкові імені Георгія Жукова суперечить вимогам закону;

- роздруківка з офіційного сайту Інституту з вимогою до Харківського міського голови не підписувати рішення міської ради щодо перейменування проспекту Григоренка на Жукова. Оригінал цього доказу знаходиться у загальному доступі на офіційному сайті Інституту.

Копії вищезазначених документів отримані Харківською міською радою як відповідачем в адміністративній справі № 520/6656/19 разом з копією позовної заяви Політичної партії «Демократична сокира». Підсумуючи вищенаведене

Підсумуючи вищенаведене, слід зазначити, що кримінальне переслідування депутатів Харківської міської ради, посадових осіб Харківської міської ради та її виконавчих органів здійснюється слідчими органами Служби безпеки України, Національної поліції України на підставі письмових заяв та висновків, зроблених Українським інститутом національної пам'яті з перевищенням своєї компетенції.

6. Протиправні дії Українського інституту національної пам'яті порушують інтереси позивача.

Згідно з частиною 2 статті 19 Конституції України, частиною 3 статті 24 Закону № 280/97-ВР органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету міністрів України.

Відповідно до частини 1 статті 10 Закону України № 280/97-ВР, з урахуванням Рішення Конституційного Суду України від 16.04.2009 № 7-рп/2009 у справі № 1-9/2009 міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, а саме вирішують питання місцевого значення, які пов'язані передусім з життєдіяльністю територіальних громад і перелік яких визначено у Конституції і законах України.

Згідно із статтею 37 Закону № 280/97-ВР до відання виконавчих органів міських рад належать повноваження щодо підготовки і внесення на розгляд ради питань щодо найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд, розташованих на території відповідного населеного пункту.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про географічні назви» міські ради здійснюють найменування та перейменування географічних об'єктів, розташованих на території відповідного міста.

Статтею 8 Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій» встановлено, що міські ради здійснюють присвоєння імен юридичним особам, майно яких перебуває у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, та об'єктам права власності, які за ними закріплені, а також вулицям, провулкам, проспектам, площам, паркам, скверам, бульварам, узвозам, проїздам, майданам, набережним, мостам.

Згідно з частиною 1 статті 3 цього Закону імена фізичних осіб присвоюються з метою увічнення пам'яті про осіб, які:

1) внесли вагомий вклад у боротьбу за незалежність, розбудову Української держави, підтримання міжнародного миру і безпеки, зміцнення міжнародного авторитету України;

2) здійснили героїчний вчинок, звершення в ім'я Батьківщини;

3) зробили значний особистий внесок у розвиток науки, освіти, культури та інших сфер суспільного життя.

Відповідно до частини 6 статті 3 вказаного Закону забороняється присвоювати юридичним особам та об'єктам права власності імена або псевдоніми осіб, які обіймали керівні посади у комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік (крім випадків, пов'язаних з розвитком української науки та культури), працювали у радянських органах державної безпеки, назви СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних радянських республік та похідні від них, а також назви, пов'язані з діяльністю комуністичної партії, встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у XX столітті (крім пам'ятників та пам'ятних знаків, пов'язаних з опором та вигнанням нацистських окупантів з України або з розвитком української науки та культури).

Відповідно до пункту «є» частини 1 статті 1 Закону № 317-VIII назви областей, районів, населених пунктів, районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів, інших об'єктів топоніміки населених пунктів, підприємств, установ, організацій, у яких використані імена або псевдоніми осіб, які обіймали керівні посади в комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, працювали в радянських органах державної безпеки, а також назви СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік та похідні від них, назви, пов'язані з діяльністю комуністичної партії (включаючи партійні з'їзди), річницями Жовтневого перевороту 25 жовтня (7 листопада) 1917 року, встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у XX столітті (крім назв, пов'язаних з опором та вигнанням нацистських окупантів з України або з розвитком української науки та культури).

Згідно з частиною 10 статті 5 Закону України «Про географічні назви» забороняється присвоювати географічним об'єктам назви, які є іменами або псевдонімами осіб, які обіймали керівні посади у комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних та автономних радянських республік (крім випадків, пов'язаних з розвитком української науки та культури), працювали у радянських органах державної безпеки, назви СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних радянських республік та похідні від них, а також назви, пов'язані з діяльністю комуністичної партії, встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у XX столітті (крім пам'ятників та пам'ятних знаків, пов'язаних з опором та вигнанням нацистських окупантів з України або з розвитком української науки та культури).

Отже, органи місцевого самоврядування наділені повноваженнями щодо присвоєння (найменування та перейменування) імен юридичним особам, майно яких перебуває у власності територіальних громад міст, та об'єктам права власності, які за ними закріплені, а також вулицям, провулкам, проспектам, площам, паркам, скверам, бульварам, узвозам, проїздам, майданам, набережним, мостам, розташованих на території відповідних міст.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» на сесіях місцевої ради депутати місцевої ради на основі колективного і вільного обговорення розглядають і вирішують питання, віднесені до відання відповідної ради.

Згідно із статтею 12 Закону № 280/97-ВР на міських голів поширюються повноваження та гарантії депутатів рад, передбачені законом про статус депутатів рад, якщо інше не встановлено законом.

Частиною 1 статті 71 цього Закону визначено, що органи та посадові особи місцевого самоврядування самостійно реалізують надані їм повноваження.

Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 1. – С. 777. надає такі тлумачення слів ВТРУЧА́ТИСЯ (УТРУЧА́ТИСЯ), а́юся, а́єшся, не-док., ВТРУ́ТИТИСЯ (УТРУ́ТИТИСЯ), втру́чуся, втру́тишся, док., у що, до чого і без додатка: - самочинно займатися чиїмись справами, встрявати в чиї-небудь стосунки тощо; - брати активну участь у чомусь для припинення чого-небудь, протидіяння чому-небудь і т. ін.

Зазначені у позовній заяві дії Інституту є протиправним втручанням у законну діяльність Харківської міської ради, її виконавчих органів та посадових осіб з метою протидіяння ухваленню рішень щодо найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд, розташованих на території міста Харкова.

Крім того, висновки Інституту, викладені у листах до слідчих органів Служби безпеки України та Національної поліції України, використовуються слідчими органами при визначенні ознак об'єктивної сторони складу злочину (суспільно небезпечне діяння, його наслідки).

Такі дії Інституту порушують приписи статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування, підписаної від імені України 6 листопада 1996 року в м. Страсбурзі та ратифікованої Законом України від 15.07.1997 № 452/97-ВР, якою визначено сферу

компетенції місцевого самоврядування, відповідно до якої органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу.

Дії Інституту порушують також приписи статті 8 Хартії, відповідно до якої будь-який адміністративний нагляд за органами місцевого самоврядування може здійснюватися тільки згідно з процедурами та у випадках, передбачених конституцією або законом, статті 140 Конституції України, якою закріплено право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції України і законів України, а також статті 71 Закону № 280/97-ВР, якою встановлено, що органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень, та в інших випадках, передбачених законом.

7. Позивач підтверджує, що у провадженні судів України або іншого органу, який в межах своєї компетенції вирішує спір, немає справи зі спору між Харківською міською радою, її виконавчими органами і посадовими особами та Українським інститутом національної пам'яті про визнання дій Інституту протиправними та зобов'язання утриматись від вчинення дій та немає рішення цих органів з такого спору.

8. Відповідно до підпункту 1 пункту 3 частини 2 статті 4 Закону України «Про судовий збір» за подання суб'єктом владних повноважень до адміністративного суду адміністративного позову немайнового характеру, ставка судового збору встановлена у розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Абзацом 2 частини 3 статті 6 цього Закону України визначено, що у разі коли в позовній заяві об'єднано дві і більше вимог немайнового характеру, судовий збір сплачується за кожну вимогу немайнового характеру.

Згідно з абзацом 4 статті 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» з 1 січня 2019 року встановлено прожитковий мінімум на одну працездатну особу в розрахунку на місяць у розмірі 1921 гривень.

Отже, ставка судового збору за подання суб'єктом владних повноважень адміністративного позову з однією позовною вимогою немайнового характеру складає 1921 грн. У цьому позові об'єднано дві немайнові позовні вимоги: визнати дії Інституту протиправними; зобов'язати Інститут утриматись від вчинення дій.

Отже, сума судового збору за вказаним позовом складає 3842 грн.

Приймаючи до уваги вищезазначене, керуючись статтями 2, 5, 19, 20, 22, 27, 160, 161, 245 КАС України,

ПРОШУ:

1. Задовольнити позов повністю.
2. Визнати протиправним втручання Українського інституту національної пам'яті у здійснення Харківською міською радою, Харківським міським головою, виконавчими органами та посадовими особами Харківської міської ради функцій і повноважень, визначених Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій»,

«Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», іншими законами, щодо найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд, розташованих на території міста Харкова.

3. Зобов'язати Український інститут національної пам'яті утриматися від втручання у здійснення Харківською міською радою, Харківським міським головою, виконавчими органами та посадовими особами Харківської міської ради функцій і повноважень, визначених Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій», «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», іншими законами, щодо найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд, розташованих на території міста Харкова.

4. Справу розглядати за правилами загального позовного провадження.

5. Справу розглядати за участю представника Харківської міської ради.

Перелік матеріалів, що додаються:

1. Оригінал п/д № 2077 від 04.10.2019 про сплату судового збору – на 1 арк.;
2. Копія довіреності представника від 20.12.2018 № 08-21/3455/2-18 – на 1 арк.;
3. Копія розпорядження Харківського міського голови від 10.03.2011 № 872 (щодо повноважень особи, яка завірила довіреність) – 4 арк.;
4. Витяг з ЕДР юридичної особи – Харківської міської ради – на 5 арк.;
5. Копія листа Українського Інституту національної пам'яті від 30.07.2015 № 01/879 – на 3 арк.;
6. Копія листа Українського інституту національної пам'яті від 10.05.2019 № 897/07-09-19 – на 4 арк.;
7. Копія листа Інституту від 10.09.2019 № 1721/09.4-07-19 – на 2 арк.;
8. Копії запитів УСБУ в Харківській області від 15.05.2019 № 70/6-4813 та 27.05.2019 № 70/6-5065 та 13.06.2019 № 70/6-5529 – на 4 арк.;
9. Копія листа Інституту на адресу УСБУ в Харківській області від 13.06.2019 № 1128/07-09-19 – на 3 арк.;
10. Копії запитів Шевченківського ВП НП в Х/О від 25.06.2019 та 12.07.2019 – на 2 арк.;
11. Копія запиту Немишлянського ВП НП в Х/О від 10.09.2019 – на 1 арк.;
12. Роздруківки з сайту Інституту – на 5 арк.;
13. Докази надіслання відповідачеві копії позовної заяви та додатку – на 2 арк.

Представник
Харківської міської ради **К.Є. Прокоп'єв**

Позовна заява підписана 01.11.2019